

FÖLDES
TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

Tisztelt Földesi Polgárok! Tisztelt érdeklődők és építkezők!

„Az építészet közvetlenül meghatározza környezetünk minőségét, ezáltal az emberi lét méltóságát. Az építészet alakítja a közízlést, hat a közérzetre és formálja a kultúrát, ebből a szempontból rendkívül fontos társadalmi kohéziós erővel bír. Az építészet helyet és szellemet teremt, így lesz a természeti és épített környezet a nemzeti kultúra szerves része. Az épületek, a közterek, a köztéri alkotások, a mérnöki műtárgyak, a települések és a természeti környezet együttesen alkotják azt a kulturális tájat, amely közös nemzeti értékünk.”

NEMZETI ÉPÍTÉSZPOLITIKA - PREAMBULUM

Jelen Településképi Arculati Kézikönyv elsődleges célja, hogy a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján a településképi tervszerű, esztétikus létrejöttét, szakmailag támogassa, elősegítse.

A kézikönyv készítése során a település lakossága, a helyi közösségek végig gondolhatták azt, hogy milyen környezetben szeretnének élni, hogyan őrizzék meg és fejlessék Földes építészeti arculatát, kultúráját. Az is fel lett tárva, hogy az épített környezetünk egyes elemei, épületei közül mit tekinthetünk a helyi identitás szempontjából örökségnek. A kézikönyvben meghatározásra kerültek a településképi jellemzők, a településképi egymástól jól elkülönülő településrészek és azok arculati jellemzői, a településképi minőségi formálására vonatkozó javaslatok, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemek, melyek egyúttal irányt is mutatnak az építkezni szándékozók számára.

Reményeim szerint a Kézikönyv helyi építészeti minőség garanciája lehet, azzal, hogy tartalmával aktív támogatója lesz Földes településképi jövőbeni formálása tekintetében. Az így létrejövő közös eredmény nem csak a mának, hanem a jövő generációinak is szól.

Az építkezéshez, az otthonteremtéshez sok örömet és kitartást kívánok. Bizom benne, hogy együtt – gondolkodásunk eredményeként sikerül a településen élők életét szebbé, harmonikusabbá tenni.

Jeneiné dr. Egri Izabella
polgármester

FÖLDES
(egyeztetési állapotú) TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
2. Földes bemutatása, településtörténet
településszerkezet, településkarakter: általános külső és belső településkép
3. Örökségünk
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó területek Földesen
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
Településközponti településrész- javasolt illeszkedési szempontokkal,
Átépülő falusias településrész- javasolt illeszkedési szempontokkal,
Beépítésre nem szánt terület és a beékelődő ipari és mezőgazdasági üzemi területek (majorok), településrész, - javasolt illeszkedési szempontokkal,
Szabadidő, sport és rekreációs településrész - javasolt illeszkedési szempontokkal és ajánlásokkal.
5. Ajánlások
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:
Településközponti településrészre, az átépülő falusias településrészre és a beépítésre nem szánt külterületi településrészekre nézve (külön – külön)
Telepítés
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Szín
Tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Részletek
Kerítések, tértalak
Kertek, udvarok
közterületek településképi útmutatója a minőségi formálásra vonatkozó ajánlásokkal
Utcák
Közterek, közparkok, közkertek
6. Jó példák – épületek, építészeti részletek
épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés, kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítására)
7. Jó példák – sajátos építményfajták
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

BEVEZETÉS

1

Az építészet a formák rendszerbe szedésével rendet teremt, letisztult szellemi alkotást hoz létre: a formákkal érzelmeinkre hat, plasztikai élményeket vált ki, e kapcsolatrendszerrel mély visszhangot ébreszt bennünk, hiszen olyan rend mértékét adja meg, melyet a világegyetem rendjével összhangban lévőnek érzünk. Amikor szellemünk irányát és szívünk lüktetését meghatározza, megérezzük a szépséget.

Le Corbusier

„Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnek, lehet külön-külön még szép dallami s, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.”

Alap gondolat a minta kézikönyvből

A helyi identitás kifejezője a székelykapu

Az elődök tisztelete a múlt értékeinek megbecsülését jelzi.

A kézikönyv lényegében a település építészeti örökségének és jelenének tükrö. Ajánlásaival, jó példáival lehetőséget kínál arra, hogy az építészek a hely, a hely szellemének és kortextúrájának megismerése után olyan házat tervezhessenek, melyek a településképet harmonikusan fejlesztik azzal, hogy tekintettel vannak az építészeti örökségre is. Az így tervezett házak a hagyomány és a modernizáció egységét megteremtve tudnak újak, mainak hatni. Így az épületek nem a régi stílusok utánzását valósítják meg, hanem olyan ház épül, mely megfelel a mai kor lakhatási elvárásainak a modern munkakörülményeknek úgy, hogy megfelel a mai energetikai, éghajlat változási követelményeknek is. A kézikönyv segít még az építetőnek és az építésznek abban, hogy az épület elhelyezése illeszkedjen a településszerkezethez, és az épület külső részleteiben is az utcaképet fejlesztően jól megoldott rendezett legyen.

Az ajánlások nem tekinthetők szigorúan kötelező jellegűnek, céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, hanem éppen a helyi értékek megismertetése a sokféle építészeti lehetőség feltárása a településhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása.

A kézikönyv nem egy megváltoztathatatlan, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan alakul továbbíródik. Ezért ha egy újabb szép ház születik, az bekerülhet a kézi könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építetője, tervezője és a település egyaránt.

Egy ház szoros kapcsolatban van szűkebb – tágabb környezetével (szomszédjaival, az utcájával, településével). Ezért meg kell ismerjünk az építészeti örökségünket, a hely szellemét, hogy a jövőben valóban illeszkedő épületeinkkel szerethető, harmonikus települési környezetben éljünk.

FÖLDES BEMUTATÁSA

településtörténet, általános - külső-belső - településkép, településkarakter

2

A hagyomány szerint az építészet három alapköve a hasznosság, a tartósság és a szépség.

A község nyugati szélén a 42-es számú főút mellett az 1938-ban ásátások alkalmával talált kerámiaedények új kőkori lelőhelynek bizonyultak, s jelzik az itteni első emberi település nyomait. Gödörlakásaik, majd paticsfalú égetett házaik maradványait éppúgy megtalálták az ásátások alkalmával, mint a rézkori ember eszközeit.

Belső településkép

Településtörténet:

Földes első említése 1215-ben a Várad Regestrumban található: idevaló poroszlói bajomi és rábéli emberek ügyében járt el. Papjával a pápai tizedjegyzékben nem találkozunk, középkori egyházát Szent István tiszteletére emelték, első említése 1483-ban. Egy 1342-es adat szerint Földesi Tamás fia András perbelli nemes tanú lakhelye. Ugyanebben az évben említik Földesi Jakab fő esperest és testvérét, 1389-ben pedig Földes-i Pétert. Tíz év múlva a fej- és jószágvesztésre ítélt Földesi Miklós fiáról, Jánosról van adat. 1400-ban Földesi János fia Péter határjárásnál királyi ember. A XV. században is a Földesi és a Földesi Nagy-családok faluja. A Földesi Nagy-család gyilkosság miatt fej- és jószágvesztésre ítélt tagjainak birtokait 1465-ben Mátyás király a Bajoniaknak, Sztáriaknak és Parlagiaknak adományozta. Ők a falu földesurai a helyi kispapok mellett a XVI. században is, 1557-től a Sztári-Esztári-család részei a Bajoniaké lettek. 1549-ben a Szabolcs megyei adóösszeírásban 16 adómentes egytelkes nemesst jegyezték fel. A megye 1556. évi

dézsmajegyzékében 1 összeírt fizet gabona és bárány dézsmát. 1566-ban Szejdi pasa serege a községet részben elpusztította. Herpay Gábor (Földes község története című könyv alkotója) szerint 1572-ben a wittenbergi egyetem tanulói között földesi is van. A szolnoki szandzsák debreceni náhie 1572. évi adóösszeírásában 39 házat (családfőt) találunk. Tíz éven belül jelentős pusztulás érte a falut, mert 1583-ban az erdélyi fejedelem Paksy Jánosnak Földesen pusztabirtokot adományozott. Szapolyai János révén Földes több kiváltsághoz jutott. Az 1689-es és 1713-as Szabolcs megyei közgyűlések azt bizonyítják, hogy Földes község lakosai vámon, harmincadon és vásárvámon kívül semmit sem fizettek, terményeikből soha semmit le nem adtak, kuriális nemesi kiváltságokat élveztek évszázadokon keresztül. A település nemesei - egykori községi szervezeteik létrehozásával - a vármegyével szemben is megállták helyüket a rendi alkotmány idején, egyaránt biztosítva a nemesi kiváltságokat és a polgári egyenjogúságot. Erre emlékszik a nagyközség minden április 14-én, Földes Napján.

Park a községházával szemben a település központját is kijelöli.

Településszerkezet, telekszerkezet

Urbanisztikai megközelítés szerint a település élő- és élettelen anyagok mozgásban levő rendszereinek dialektikus antropocentrikus egysége.

Az anyagok és energiák mozgásban, fejlődésben levő együttese, a mindenkori funkciók térbeli megnyilvánulása a településszerkezet.

A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki Földes településszerkezete, a természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változása hosszabb időt ölnek fel.

A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék stb. közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét.

Földes külterületének döntő többségét a mezőgazdasági szántóföldek, illetve gyeper legelőterületek alkotják, amelyet szinte teljesen lefed a Bihari Sík Tájvédelmi körzet területe. Kevés, szinte elhanyagolható az erdőterületek száma és nagysága. A szántóföldi művelés alatt álló földek jó minőségűek.

A külterület meghatározó szerkezeti eleme az észak-dél irányú a teljes igazgatási területet átszelő 4805-ös számú Földes – Bihartorda közlekedési út, amely természetesen átszeli a belterületet is.

Földes utcahálózata és a telekszerkezete a tervezet utcákat és telkeket kivéve a fő esővíz elvezető csatornák, árkok mentén alakultak ki. A nem mindig szabályos nagy méretű telkek a helyi mezőgazdasági műveléssel vannak összefüggésben. A nagybirtok rendszer ugyanis külterületen a kisparaszti művelésnek alig adott teret. A keskenyebb szalagtelkek vélhetően a korábbi tömbtelkek osztódásával jöttek létre. Az előkertes, oldalhatáron álló beépítést egysoros udvari – ritkábban kétsoros – épület elrendezés jellemezte.

Településkarakter Külső településkép (természeti – táji jellemzők)

Földes környékének felszínét éppen a sárréti elhelyezkedése miatt nagyrészt iszap agyag borítja. A terület feltöltésében a Berettyón és a Kálló-éren kívül a Tisza és a Kraszna is szerepet játszott.

Talajai közül a réti talajok, a réti csernozjom talajok és a szikes talajok a jellemzőek. Ez utóbbi főként a szárazföldi hasznosítás, míg a réti és szikes talajon a legelő használat a jellemző.

tájvédelmi körzet a 42. sz. főúttól Sáp irányába.

A külterület jeletős része gyep-legelő területek, mely többsége a Bihari-sík tájvédelmi körzethez tartozik. Ez olyan történeti táj, mely a legeltetés mellett a madár és állatvilágnak köztük fokozottan védett fajok (túzok, kerecsen-sólyom, gyöngybagoly, szalakóta, partagi sas) is védelmet, élőhelyet biztosít.

A település látványa a külterület felől

Településkarakter: belső településkép

A lakóházak külső megjelenésének két fő meghatározója a tetőforma és a homlokzatok. Földesen a tetőforma változatosságot mutat. Alapesetben nyeregtető borítja a házakat egyenes oromzattal, jellemzően utcára merőleges tetőszerkezettel.

Az oromfalak túlnyomó része falazott. Ez alól kivételt képeznek az 1950-60- as években még építhető manzard tetős házak, és az 1970 – 80 – as évek sátoztetős „kockaháza” melyek igen elterjedtek. Az 1980-as évektől megjelentek az új tipustervek illetve egyedi tervezésű épületek, melyek már nagyobb tömegűek lettek és az utcával párhuzamos gerincű vagy összetett – tört idomú – tetőszerkezeti kialakítással is épültek.

A népi – lakóépületek alaptípusára a tornácos, kialakítás is jellemző. Az épületek magassági viszonyai, szintjei is változatosak. Egységes kép nem állapítható meg. A földszintes házak mellett emelt földszintes, illetve földszint tetőtér beépítéses kialakítás a jellemző. A földszint és emeletes házak is megjelennek, igen változatos utcaképi megjelenést eredményeznek így együttesen.

a település táji látványa a 42. sz. főút felől Sáp irányába

Településkarakter összefoglalás:

A belső településkép szerves fejlődését torzították az 1970-1980 as évek lakásépítési programjai. A heterogén belső településkép azonban általában így is emberléptékű, barátságos ma is. Jövőben a településen az átépülés mellett a (lakó) épületek felújítása lesz a jellemző, beleértve a kerítés, a belső udvar (kert) átépítését is. A település ugyanis a kertvárosiasodás jeleit mutatja. A külső településképben a természeti, táji környezet védelme az elsődleges. Az építési munkákkal, felújításokkal az építetők, a településképért tenni akaró lakosok a településkép kedvező alakítását tudják elősegíteni. Ehhez (is) ad építészeti ajánlásokat a kézikönyv.

Sátor és manzárd tetős épületek az utcaképből

A tetőforma mellett a beépítési magasság is változatosságot mutat

Az ajánlások összefoglaló elvei:

A településkép jövőbeni alakítását nem lehet egy fő irányzat mellett végezni. Helyett kell kapjon az érdekvédelem mellett a jelen korszerű építészeti törekvései is. A településkép jövőbeni alakításának útját három összefüggő, egymást feltételező településkép alakító építészeti – városépítészeti elv mentén javasolja a kézikönyv megvalósítani minden egyes építés során, melyek a következők:

- arányos illeszkedés a szűkebb – tágabb környezetben,
- a hagyomány és a modernizáció egyensúlyára törekvés,
- építészeti rend a településképben, azok egyes elemeiben.

A formálásban, az anyaghasználatban a homlokzat képzésében az arányosság és az illeszkedés kell, hogy érvényesüljön az egyes épületek építése, felújítása, átalakítása során. A jellemző épületi elemek (homlokzat, a tető, a nyílászárók, tömeghatás) egymáshoz viszonyított, az épületen, belül megjelenő arányossága éppen olyan fontos, mint a környezetéhez való arányos illeszkedés. Ez a követelmény azonban nem zárhatja ki a mai építészet korszerű anyaghasználatának és formavilágának megvalósíthatóságát. Ez a hagyomány és a modernizáció kettősségét jelenti, mely az építészetben a modern és a hagyományos formák közötti egyensúly megteremtésére való törekvést takarja. Ezzel elérhető az az építészeti rend, mely a sokszínű heterogén településképet rendezetté, így széppé teszi.

ÖRÖKSÉGÜNK

3

A településképi szempontból meghatározó építészet, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Földes lakosaiban a különböző korokban jelentős összetartás fejlődött ki. Az itt születtek mindig is büszkéek voltak falujukra. Az összetartás, a mindenkori fejlesztési lehetőségek kihasználása őrzi azt az identitást, mely közterületei (közútjai, közparkjai) lakó gazdasági, kereskedelmi és középületei megjelenésében is kifejeződik.

A településen országosan védett műemlék nem található. Ezért is volt fontos a helyi építészeti értékvédelem bevezetése. A községháza és a református templom épületét helyezték helyi védelem alá a 20/1999.(VII.10). Kt. számú önkormányzati rendelettel. Ezek az épületek a helyi vallási, igazgatási élet színterei, a múlt lenyomatával őrzi és egyben a települési összetartozás kifejezői.

Református templom

A mostani református templom helyén a katolikus hívek Szent Péter tiszteletére épített temploma állt. Ennek a helyén épült fel az 1600-as években a református templom. A jelenlegi templom elődje 1682-ben épült, melyet 1746 körül, majd 1793-ban átépítették, bővítették. A templom 1802-re készült el helyben égetett téglából. 1810-12 között az addigi harangláb helyett felépítették a templom nyugati homlokzata elé a mostani kőtornyot. A jelenlegi templomot Veres Károly nagyszalontai építész terve alapján a lebontott templom helyére 1892-ben építette fel az egyház. A torony megmaradt, mely új sisakot kapott, a viszonylag új épületet renoválni kellett, 1924-ben, majd a világháborús károkat javítva 1954-ben, majd az 1980-as években.

Községháza

A községháza patinás épülete (hrsz: 1618) a XX. század első felében épült. A részben kétszintes manzárd tetős épület méltóságteljesen áll a település főterén, kifejezi középületi-igazgatási funkcióját.

Szolgáltató épület

Egészségügyi funkciókat integráló épület a XX. század első felének hagyományait átvéve előkert nélkül, utcával párhuzamos nyeregtetővel épült az 1960-as években. Felújítás után is megőrizte ezt a karaktert.

népi lakóház, gazdasági épület:

A gondosan felújított népi lakóház kivételes szépségében őrizte meg az előkert nélküli lakó és melléképület (nyárikonyha) elhelyezés jelenlétét. A bejárat kapumotívuma is összhangban van az épületekkel. A lakóépület itt is tomácós, mely a melléképülettel együtt a mezőgazdasági munkákat segítette. Az arányos illeszkedés a telken belüli épületrészekre, az épületek egymáshoz való viszonyában is példa értékű. Az a rend, melyet megőrzött az épület tovább vihető a mai épületeinkbe is.

Tájház

A tájház épületét az önkormányzat újíttotta fel. Itt is megőrződött az előkert nélküli épületelhelyezés és az utcával párhuzamos nyeregtető.

Tornácos népi lakóházak

A XX. század elejének egyik jellegzetes épülettípusa a tornácos, utcára merőleges gerincű lakóépület.

Ezek gyakran készültek fa deszka oromzattal, napsugár motívum díszítéssel.

Általában oldalsó oszlopos tornácok voltak a jellemzők.

Ezen külső fedett terek munkavégző helyként is szolgáltak és megteremtették a külső és belső terekközött az átmenetet.

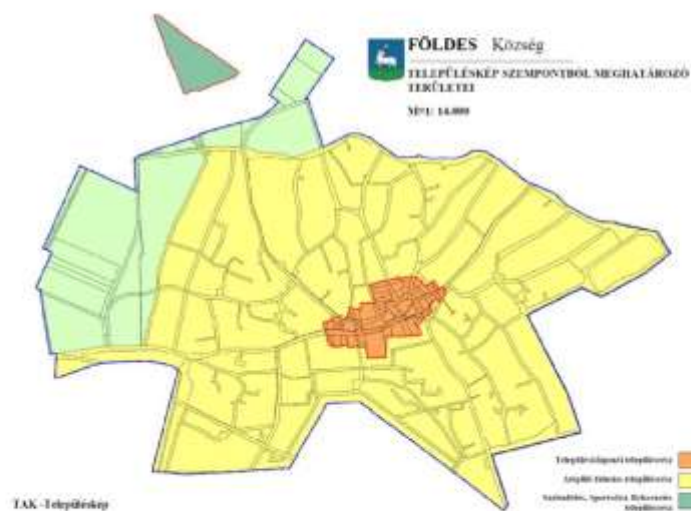
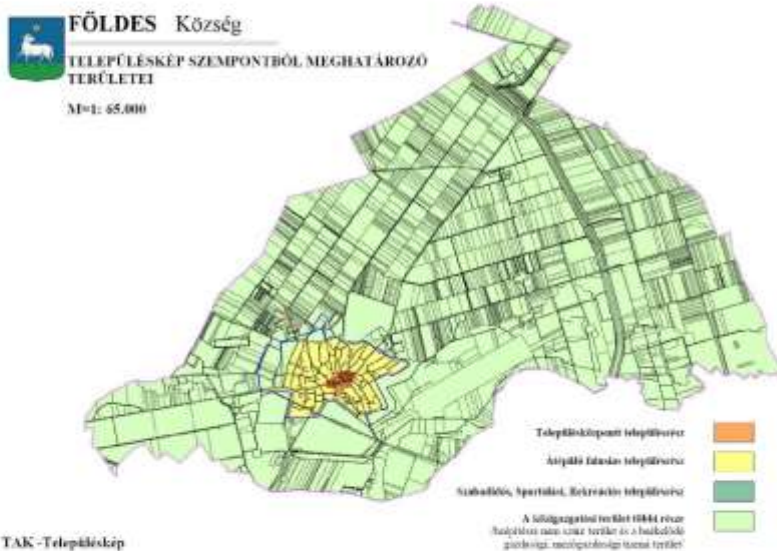

Polgári lakóházak:

Földes központja mellett a lakóterületeken is jellemző volt az előkert nélküli utcával párhuzamos tetőgerincű épület elhelyezés viszonylag magasabb földszinti padlóvonallal. A képeken a mai napig is megmaradt jó példákat láthatjuk. Egyik épületet az önkormányzat hasznosítja. A kerítés kapuk kiemelt figyelmet kaptak, széles díszes kialakítással.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és település karakter bemutatásával

TELEPÜLÉSKÖZPONT TELEPÜLÉSRÉSZ

A sárréti falu kialakulása az árvízrendezés előtt a magaslatokhoz igazodott. Halmazosodás is itt volt jellemző. A falu területi terjeszkedése az 1800-as évek elejéig erre a területre koncentrált. Itt alakult ki az a településszerkezet mely történeti gyökerekből fakad. Itt jellemző a település ellátó, igazgatási oktatási funkciók sűrűsödése, a szolgáltatások jelenléte. A terület beépítése a funkciók függvénye is. A települési sziluet az alföldi településekre jellemző tipikus képet mutatja. A horizontálisan elterülő földszintes beépítésű településterület felett koncentrált kis kiterjedésű vertikális mag jelenik meg a templomtoronnyal és néhány középülettel.

A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége is erősítheti.

Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni arra, hogy az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A nagytelkesközintézményeknél a szabadon álló épületelhelyezés a jellemző. Ez esetben az utcaképi megjelenés magastetővel javasolt. A tető gerincvonal a kialakult beépítéshez igazodjon. Nem lehet egyértelműen állást foglalni az utcával párhuzamos, vagy merőleges tető kialakítása mellett. Fontos, hogy megjelenése az utcaképhez igazodva, de ne hivatkozva alakítsa, fejlessze a belső településképet.

Itt köz, illetve szolgáltató funkciójú épületek esetén az utcával párhuzamos nyeregtető általában kedvezőbb beépítést tesz lehetővé. Ettől eltérni lakó funkció esetén csak nem túl széles lakó telek esetén javasolt. Gondolni kell még a fő (lakó) funkciót kiegészítő épületek elhelyezésére is. Fontos, hogy ezek a településképebe ne jelenjenek meg közvetlenül, alapvetően a főépület mögé, annak szerves folytatásaként valósuljanak meg. Ez egyben kedvező telekhasználatot is biztosít. A telek főépülete mellett a kerítés az, mely látványában is utcakép formázó. Az utcai kerítésnél javasolt a

környezet szép példáit elemezni, formai szerkezeti megoldásait újragondolva, illeszkedő kerítést építeni. A teljesen tömör falszerű utcai kerítés nem javasolt, kivéve kilátás, rálátás és vagyonvédelem eseteit. A nyitottabb, részben átlátható kerítés átengedi a tekintetet és a napfényt, látni hagyja a (fő)épületet és a kertet is.

A település központ területét településkép szempontjából meghatározó területként kell kezelni.

főbb illeszkedési szempontok:

- szomszédos épületek figyelembe vétele a telepítés a magasság, tetőhajlásszög megválasztása során,
- az alaprajzi elrendezés és a tömeg és homlokzatképzés illeszkedéssel segítse a kedvező rendezett utcakép megtartását, fejlesztését,
- bejáratok akadály mentesítése, rámpái közterületi adottságokhoz illesztése úgy, hogy az zavaró utcaképi megjelenést ne okozzon,
- tetőfelépítmények (kémények, gépészet) napelemek, homlokzati épületgépészeti elemek (klíma, mérőórák stb.) elrejtése, a homlokzat zavartalan érvényesülése,
- napelemek esetén a tetősíkkal azonos szögű elhelyezés mellett érvényesüljön az arányos illeszkedés, ne a napelem domináljon a tető megjelenésében,
- az épület tömegének, homlokzatának építészeti megoldása (tagolás, színezés, nyílászáró rendszer, tető, eresz stb.) az épület rendeltetését kell tükrözze illetve kiszolgálja úgy, hogy a szűkebb (utca) és ha indokolt a tágabb (belső településkép) környezethez is igazodjon,
- kerülni kell az építészeti örökség közvetlen másolását,
- törekedni kell egyensúlyra a modern és a hagyományos formák között,
- a hagyományos részletformák alkalmazhatók a modern anyaghasználatú épületek humanizálásában.

Ezen szempontok alkalmazása nem zárhatja ki az újszerű építészeti és korszerű műszaki megoldások alkalmazhatóságát. Ez a hagyományos tömegformákra utalásokból a karakteres részletek újra értelmezéséig terjedhet.

jellemző településközponti utcaképek

ÁTÉPÜLŐ FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

„A magyar falusi és kisvárosi környezetkultúra sohasem érezte szükségét annak, hogy egy korábbi megoldást, mint „korszerűtlent” elvessen, és azt neológ, a városból vagy külföldről importált megoldásokkal cserélje le. A magyar hagyományos környezetkultúra mindig a meglévőt bővíti, alakítja, igazítja az új igényeknek megfelelően, és ezzel az additív jellegű építkezéssel folytonosan új, de önmagában is életképes típusokat hoz létre.”

Meggyesi Tamás

Földes egyközpontú település. Központi funkciókat befogadó területe alig változott az utóbbi évtizedekben. A településközpontot körbevevő lakóterületeken a helyi lakosság kiszolgálását szolgáló épületek (vendéglátó és élelmiszerüzletek) jellemzően a lakóépületek átalakításával jöttek létre. A lakóépületek átépítése az elmúlt évtizedekben folyamatos volt, és mai időkben is ez a fő irány. Az 1900 – as évek első felében épült hagyományos (vályog) szerkezetű épületeket az 1970 – es években sátoztetős téglafalazatú lakóépületek váltották fel. Emellett egyéb típusú szerinti lakóépületek is megvalósultak. 1980 – as évek közepétől napjainkig egyedi tervezésű igényes lakóépületek jelentették az átépülési folyamatkövetkező lépését. Az átépülés mellett felújítások (bővítések) is formálják a településképet. Jelenleg a kertvárosiasodás időszakát éli ez a településrész.

Korszerű lakóépülettel átépült településrész

Sátor tetős ház jellemző tetőfomra

A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A településrészen a tetők kialakítása utcánként, de akár utcaszakaszonként is eltérő, mely az építés idejével is összefügg. A legrégebbi épületek esetén figyelhető meg elsősorban az utcával párhuzamos nyeregtető. Ezek egyben a legelavultabbak is, átépülésükkel kell számolni.

Az 1970 – 80- as évek típusstílusai alapvetően heterogéné tették a településképet. Sok sátoztetős ház épült ekkor az utcafépi illeszkedést figyelmen kívül hagyva. Végül az 1990 – tól épültek többsége utcára merőleges gerincű. Ezek közül az utcára merőleges fő tetőgerinc többségében jó megoldás. A tető hajlásszögének 30-45 fok között érdemes választani. Így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki. A tetősíkba helyezett ablakok a legkevésbé zavaró megvilágítási megoldás.

Még ma is jellemző az utcával párhuzamosan épülő gerincű épület hátsókert irányú szórnyul.

A kertvárosiasodás együtt jár a gazdag zöldfelület és pihenő terület kialakításával. A növények egyrészt hangulatteremtő, díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak. A településképi egységességét őrizni segít, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Ha az illeszkedés megkívánja az oromzat nélküli kialakítás sem zárható ki. Összetett tetődíszlet esetén a kontyolás dominálhat, azonban legalább a bejáratnál legyen kiemelt oromzat.

Keresztbe beforduló épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, úgy, hogy ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A kertés házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések kevésbé jelennek meg az utcafépi képi, mégis érdemes az utcai kerítés kialakítására is figyelemmel átgondolni anyagukat, zártságuk mértékét.

Illeszkedési javaslat:

Az épületek építéskor, bővítéskor felújításakor, formálásában, anyaghasználatban, homlokzatképzésben, színezésben ezen a településrészen is az arányos illeszkedés a fő szempont, melyek a településközpont településrésznél már rögzítésre kerültek. Ezek illeszkedési szempontok érvényesítése hozzájárulhat a településképi előnyös alakításához.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETÉS A BEÉKELŐDŐ IPARI ÉS MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLETEK (MAJOROK)

Az e területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében.

A külterület közel egynegyed részét foglalják el a gyeplélegő területek, mely területek többsége a Bihar-sík tájvédelmi körzethez tartozik. E mellett érintett a Bihar különleges madárvédelmi és a Kaba – Földesi gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekkel.

A külterületi földek többsége, közel háromnegyed része szántó művelésű. Az erdőterületek száma elhanyagolható. Valójában csak kisebb véderdők, erdősávok találhatóak. Az ex-lege védett kunhalmok a mezőgazdasági területek részét képezik.

A tájvédelmi területeket és a madárvédelmi és természetmegőrzési területeket valamint az ex-lege védett kunhalmokat településkép szempontjából meghatározó területként indokolt kezelni!

A többi mezőgazdasági terület és a beékelődő ipari és major területeket általános besorolású területként indokolt kezelni.

Földes jó mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik. Ennek a kiaknázása ma is fontos megélhetési forrás a helyieknek. Fontos a növénytermelés, de az állattenyésztés is jelentős a mai napig. A külterületi földek többsége, közel háromnegyede szántóterület. Ezen adottságokra jött létre korábban a termelőszövetkezet, melynek alapján

mezőgazdasági majorok fejlődtek, illetve újak is jöttek létre. A tanyák, majorok beépítésénél fontos a tájba illesztés biztosítása, mely a védett terület kezelési tervével és az arculati ajánlásokkal legyen összhangban.

Összefoglaló illeszkedési javaslat:

A tanyák, majorok beépítésénél fontos a tájba illesztés biztosítása, mely a védett terület kezelési tervével és az arculati ajánlásokkal legyen összhangban. Elsődleges szempont legyen a tájkarakter megőrzése, a növénytakaró zöldfelületek elsődlegessége az épített elemekkel szemben. Alacsony (párkány) magasság javasolt úgy, hogy az a technológia rovására annak korlátozását ne jelentse.

SZABADIDŐ SPORT ÉS REKREÁCIÓS TELEPÜLÉSRÉSZ

A fürdő és sporttelep együttesen biztosítja a kikapcsolódás, a pihenés és a regenerálódás lehetőségét a helyi lakosoknak.

Már a lakóterületektől is elválik e terület, megbújik a települési táj és az épített környezet találkozásánál.

Itt nem beszélhetünk hagyományos településképről, itt már inkább a belső táj szépségét lehet megidézni.

Az elhelyezendő műtárgyak elhelyezését karakterét a funkciók (szabadidő, sport, rekreáció) elsődlegessége határozza meg.

Az épületek, egyéb berendezéseket a szolgáltatások súlypontjában, a telek védett részén célszerű elhelyezni. Építészeti megformálása egyedi, a környezetébe simuló legyen.

A szabadidő, sport, rekreációs településrészt a településkép szempontjából általános területként szükséges kezelni.

Javasolt illeszkedési szempontok és ajánlások:

Az épület karakterét a rekreációs táji környezet határozza meg, az épület ebben a környezetben visszafogott építészeti megjelenést igényel. Alapvetően a földszintes, tetőtérbe építéses, nem túltagolt, nyereg, félnyereg tetős épület javasolt alacsony párkánnyal kialakítva. A tető hajlásszög 40° max 45° lehet. Anyaghasználatban a természetes anyagok részesítendőek előnyben, a homlokzatok pasztell színezése mellett.

AJÁNLÁSOK

5

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:

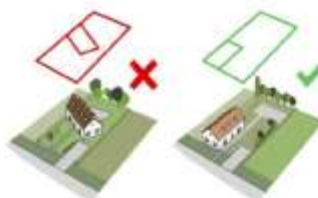
Arra a kérdésre, mitől szép egy ház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Az építészek alapvetően egyetértenek abban, hogy egy épület szépsége nem szubjektív. Szép az, ami rendezett. Rendezett utca zöldövezet, homlokzat, épület elhelyezés stb. A szépség sokféle lehet, de a közös rendező elv a rend. Ezen belül a tömeg, forma, a homlokzat, a szín, a részletek rendje.

A településképet meghatározó épületek, közterületek minőségi formálására vonatkozó ajánlások orientálhatják az építkezni szándékozókat ezen rend megértésére. A kézikönyv közös rendező elvei (illeszkedés, hagyományörzés, modernizáció) az építészeti lehetőségek feltárják és megismertetik az érdeklődőkkel, az építkezni szándékozókkal.

AJÁNLÁSOK A TELEPÜLÉSKÖZPONT TELEPÜLÉSRÉSZRE

TELEPÍTÉS

A településközpont településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges illetve azzal párhuzamos rendszerű. Ez alapvetően az építés időpontjától is függött. A múlt század közepéig dominált az utcával párhuzamos előkert nélküli épületelhelyezés a településközpontban, de a falusias gyűrűben is jelen volt. Az egyszerűbb, szobakonyhas-tisztaszobás (tomácós) lakóépületek épültek utcával merőleges tetőszerkezettel, kisebb méretű előkerttel elhelyezettek. Kivételt képeznek az 1970-80-as évek sátoztetős ún. kockaházai amelyek sátor tetősek. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

Összefoglaló ajánlás:

A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. Kivételt képezhet a kellő széles telek esetén részben merőleges (pl. L vagy T alakú) telepítés. A hátra húzott, utcával párhuzamos gerincű épületrész ilyenkor sem uralhatja az utcaképet. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

MAGASSÁG

A településközpont településrészen

a családi házak magassága

közel azonos, földszint, földszint és tetőtér mellett
max egy emeletesek.

Illeszkedési szempontok:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a településközpont településrészcaképpébe. Azonban a fél szint eltérés nem zavaró. Kivételesen akár max egy teljes szint eltérés is biztosíthat illeszkedő utcaképet, de ehhez megfelelő építészeti eszközök (tömeg lépcsőzés, kis magasságú tető vagy eresz) is szükségesek.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A településközponttelepülésrészen

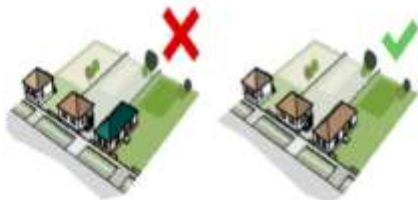
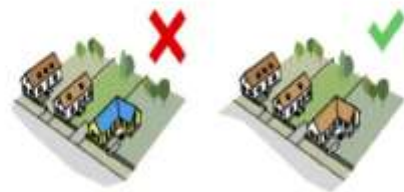
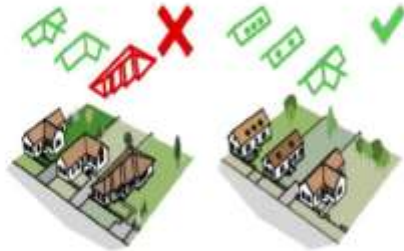
a családi házak magas tetők tetőhajlásszögük

közel azonos, 38-40° körüli. Tetőtér beépítés
esetén 45° is gyakori érték.

Összefoglaló ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel illeszkednek a környezetükhöz. A túl magas illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a településközpont településrészenek utcaképpébe. Kivételt képezhet kellő széles telkeken, modern épülettömeg esetén az ahhoz igazodó aszimmetrikus, vagy (akár részben lapos) tető, mely az utcaképbe nem próbál hivatkozni. Oromfalas, kontyolt és sátoztetős vagy manzárd tetős házak egymás mellettsége heterogén utcaképet eredményez. Ezt a minőséget, a heterogén hatást csak fokozza a különböző kialakítású házak utcával párhuzamos, vagy merőleges tető gerinc szerinti elhelyezése. Ekkor a közel azonos tetőhajlásszög lehet rendező elv.

TETŐFORMA

A településrészen lévő családi házak tetőformája többnyire egyszerű, nem összetett forma.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Sátor tetős ház jelleg modern megfogalmazása szintén illeszkedhet a meglévő nyeregtetős beépítéshez.

Amennyiben az építési telek körül sátor tetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

Összefoglaló ajánlás:

Új házak építésénél az utcában, utcaszakaszban jellemző tetőforma figyelembe vételével lehet illeszkedni.

Ez azonban nem jelenthet sablonszerű megoldást kizárólagosan. A modern építészeti eszközöknek teret adva újraértelmezett formavilággal is el lehet érni az illeszkedést, a harmonizációt, az építészeti rendet.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

A településközpont településrészének színvilága változatos, többségében hasonló anyag- és színhasználat a jellemző – pasztellszínek és vakolt felületek. A környezet meglévő színvilágához illeszkedő épületszínek használata javasolt.

Összefoglaló ajánlás:

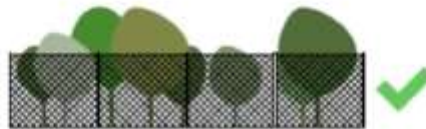
A településközpont településrészén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő színvilágú új tetőfedések, homlokzatok, nyílászárók beépítése ajánlott új építés és felújítás során egyaránt. Nem illeszkedik a településképhez az élénk és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez, fedés és burkolat.

KERÍTÉS

A településrészen változatos szerkezeti kialakítású, anyaghasználatú, tömörségű és magasságú kerítések találhatók. Egységes kép nem alakult ki, de az áttört oszlopos – lábazatos kialakítás a leggyakoribb.

Természetes határ, kerítés növényválasztásból

Teljesen áttört, drótfonatos kerítés.

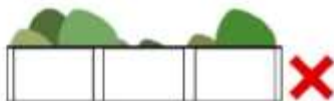
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört részzel.

Összefoglaló ajánlás:

A településközpont részein a részben áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kivételesen – pl. rálátás védelem, vagyonvédelem esetén – indokoltak. Ez utóbbi esetben az „erőd” falszerű megjelenés nem illik a településképbbe, ezért elsősorban téglá, és faanyag alkalmazása kívánatos. Lehet pl. téglá oszlop, és lábazat tömör fa kitöltő mezővel.

Áttört kerítések rábuzattal vált zárása nem megfelelő.

A falszerű áttörtös mentes kerítések nem elfogadhatók.

A tömör kerítés kialakítását indokolja a település szélső telkének környezeti hatásokkal szembeni védelme. A tagolt díszes cserépfedésű kialakítás megfelelő az ilyen esetekben.

TORNÁCOK

Údvar felé forduló oszlopos tornácos épület utcával, párhuzamos nyeregtetővel, előkert nélkül. Ez igen jellemző épület elhelyezés volt a XX. század elején.

Új épületen kialakított tornác a hátsóműnyt követi

A népi építészet egyik jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Szép példái Földesen is jól megfigyelhetők. Ezek az átmeneti- „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. Ezek többnyire munkavégző helyként is szolgáltak.

A településközpontban korábban inkább a lakóépületeken volt jellemző mely ma már eltűnőben van.

Az arányos, tornácos épület erősíti a település egységes arculatát. Új épület tornácosan történő kialakításával tovább vihetjük e hagyományt a településképpen.

Összefoglaló ajánlás:

A modern építészetben újra értelmezett tornác a lakóépületek mellett akár középületeinken is megjelenhet. Ez továbbra is véd az esőtől, a hőtől árnyékol és az akadálymentesítésben is fontos szerepe lehet. Ez alatt ugyanis fedetten lehet kialakítani az akadálymentes megközelítést biztosító rámpát, mely így nem uralja az épület homlokzatát.

AJTÓK, ABLAKOK

hagyományos hosszított kialakítási, ablakok melyek a szerkezethez és a funkciókhoz is igazodnak

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A két megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat. A hagyományos nyíláskialakítás azátéplő, falusias településrészen jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással.

A településközpont településrészen hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg (a múlt értékeiként is).

Összefoglaló ajánlások:

Középületeinken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakok kerüljenek beépítésre. Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Közegészségügyi, oktatási és szolgáltató funkciójú épületek estén a hosszított nyílászárók modern megfogalmazásban is visszaidézhetők.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszti érdekességét, és utána zavaróvá válhat a településképben. A jól megválasztott homlokzat képző anyagok – mint például a ezen az épületen alkalmazott nemes vakolat és téglakaraktér – ad az épületnek.

A cseréptető eresze a polgárházak ereszképzését idézi, akár csak az utcai oromfal téglával csipkézett megoldása. A különböző anyagú felületek azonos színezése kiemeli az épület tömegét, jellegzetesebbé teszi az épület arányait.

Az 1970-es években épült iroda épület jellegét a nyílászárók függőleges oldal keretelemei adják. A felújításkor alkalmazott fő homlokzati szint jól egészíti ki a keretek eltérő színezése.

Összefoglaló ajánlás:

A homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználata, az építészeti megoldások összhatása a homlokzat tagolásának, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van. A lapos tetős kialakítás esetén a környezetbe – utca képbe - illesztése visszafogott, nem túl tagolt megoldás javasolt.

RÉSZLETEK

A szolgáltató épület bejáratának oromfala visszaidézi a polgári épületek örökségét. A téglacsipke oromszegély és az osztópárkány szépségét az egységes színezés sem csökkenti. A bejárat előtti tartózkodó oszlopa is egyedi megoldás az épületen.

A száraz kapuáthajtó feletti téglaberakásos felület a kapu felületével vertikális hatást kölcsönöz.

A vízáteresztő járda és a lábazat, majd a homlokzat és az ereszegysége az egyszerűségben rejlik.

Közttereink a szépen megtervezett burkolat kiosztás és az utcabútorok gondos kiválasztása emeli a közpark megjelenését, egyúttal társadalmi hasznossága is erősödik. A jól megválasztott – világos – színek a fásítás és az árnyék a klimatikus viszonyokhoz is igazodik, mérsékli az időjárás szélsőséges hatásait.

A múlt század elejét idéző felújított, már nem működő közfolyó kút megteremti Földesen az időbeni folytonosság érzetét, és díszíti a település utcáját.

Összefoglaló ajánlások:

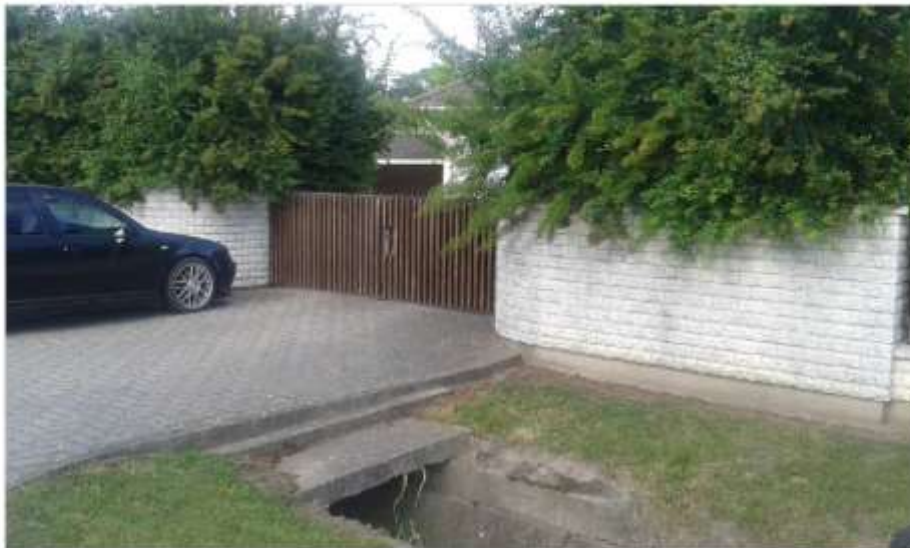
Az épület utcaképi harmóniájának biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez. Közttereinken a részletek ugyanúgy fontosak, mint az épületek esetén. Az utcabútorok és a burkolatok színe, helye, valamint a növényzet fajtái egymást erősítő hatást biztosíthatnak úgy, hogy ennek során a klimatikus hatások mérséklését is szem előtt tartjuk.

KERÍTÉSEK

Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok alakítják az épület összképét, az ez általsugárzott hangulatot. Ezért mindent kiegészítő elemet egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, az összkép érdekében odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne akár önmagában, akár egy épület felújítás keretében.

oszlopos lábazatos kerítés fa kitöltő mezővel

A tömör kerítés zártságát oldja a fakerítés kapu, a fal ívelése hangsúlyozza a bejárat helyét. A tömör kerítésrész fehérre festve a mögötte lévő zöld növényzettel illeszkedik a településképhez.

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Az utcai térfal egy eleme, mely lehet kivételesen tömör, és ha magánéletünket szeretnénk óvni, de lehet áttört, átlátható is. A településen vannak gyakran alkalmazott anyagok és formák. A településközpont települési részekben, több helyen téglapillérek közötti ritkított fa vagy fém betétes kerítéseket találhatunk, így jól látszódik a kert és az épület homlokzat teljessége.

Oszlopos, lábazatos, áttört kerítés látni engedi a kertet és a mögötte lévő épület látványa is érvényesül.

A kertkapu és a gépkocsi kapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó. Kialakításakor mértékkel alkalmazhatunk akár helyi hagyományos díszítőmintákat is.

Összefoglaló ajánlás:

A kerítés kialakításánál az épület anyaghasználatát, színezését vegyük figyelembe. A kapu, a belépés helye lehet hangsúlyos, de nem hivalkodó. Az áttört, részben áttört kerítés hagyja látni az épületet, a kertet, így az utcakép látványa jobban érvényesül. Falszerű tömör kerítés kerülendő. Ha ilyen kialakítás mégis indokolt, akkor a bejáratú kapuk áttört kialakításával, rusztikus felülettel, vagy tagolt felület és anyaghasználat alkalmazásával oldható a kerítés zártságának látványa.

KERTEK, UDVAROK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeszteniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A településközpont településrészben a környezetbe illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitétségű falak közelében ültessünk.

Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A meglévő épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megővésére. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

Kertünk teremti meg a természettel való kapcsolódást; a rekreáció, pihenés színtere, de haszonkertként is funkcionálhat.

Az építészetben alkalmazott elvek itt is ugyanúgy megjelennek: arányok tömegformálás, színek, stílusok formájában. De a kert nem csak alkotás, hanem a kikapcsolódás helyszíne is.

Telkünk leginkább láthatóbb része az elő-, illetve oldalkert. Díszes, gondozott előkertünkben nem csak saját magunk, hanem az arra tévedők is gyönyörködhetnek; jó benyomást kelthetünk, és nem utolsósorban hozzájárulunk utcánk, településünk szép arcúlatához.

A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, növényrácsok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázasszerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel.

A helyi hagyományokhoz illeszkedő, a kiskertet keretező, alacsony fa léckerítés alkalmazása jó megoldás, illeszkedve az épülethez és a kertéshez.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk. A kevésbé használt részeket dekoratív, régi téglából alakíthatunk ki járófelületet. A szegélyeket azonos hangulatú anyagból alakítsuk ki. A vízáteresztő burkolat a csapadékvíz helyben tartása, hasznosítása miatt is előnyös, klimatikus előnyökkel jár, hisz még a napfényt sem verí erősen vissza.

Összefoglaló ajánlás:

A kert és a épület harmóniája ugyanolyan fontos, mint a kerítés és az épületé. A növényzet ne takarja el túlzottan az utcaképből megjelenő épületet, hagyjuk látszani a kertet. A kerti bútorok, építmények (fő) épülettel azonos anyaghasználata, színezése a burkoló felületek anyagválasztása rendezett telek megjelenést biztosít.

UTCÁK

Közterületek településképi útmutatója

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésnek elérése már fél siker. A közterületnek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet.

A különbözőfelületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős

javulást eredményezhet. A település utcái vezeték a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább ezen útvonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésre, felszíni és felszín alatti elemeinek utcaképhez illesztésére is.

A településközpont utcái szélesek, harmonikus kialakításuk elkezdődött. Javasolt, hogy a járdák közelében alacsony, illetve közép magas cserjék és fák változatossága – a hiányzó szakaszok ennek megfelelő pótlása – alakítsa a járda és a közút közötti területet.

A virágos, zöld utcák, gondozott utcai teresedések hozzá járulnak a szerethető, barátságos településképhez.

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk. Mindig apró burkolatrészletet kell tervezni, a kerítések lábazataihoz illeszkedéstől kezdve a zöldfelületek szegélyéig.

Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. Ugyanakkor a csapadék hasznosítása, megtartása nagyban megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntartását. Az átépülő falusias részeken az árkok fontos településképi elemek, de a településközpontban is jelen van, elsősorban a lakóépületek előtt.

Pavilont elhelyezni csak a helyi építési szabályzat szerint lehetséges. Mivel erről a szabályzat nem rendelkezik, ezért ennek illeszkedési kérdéseit csak akkor tartalmazza majd a kézikönyv, ha ennek szükségességéről az építési szabályzat rendelkezik.

Összefoglaló ajánlás:

Földes utcára jellemző a széles útterület, melyet változó intenzitású növényzet szegélyez. Nyáron a növényzettől az utca épületei csak részben láthatóak. Ezt a karaktert jövőben is meg kell őrizni. A településkép javítása már igényes fenntartással is elősegíthető.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

Közterületek településképi útmutatója

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunk a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozatosan fontos. Rendszerint ezért a teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi.

A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok tégénységét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

Összefoglaló ajánlás:

A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok tégénységét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal. A klímaváltozás, a nyári hőség hatásainak enyhítésére is gondolni kell. Az árnyékos, jó hő visszaverő helyek, felületek, esőbeállók, szökőkutak ezt a célt szolgálják.

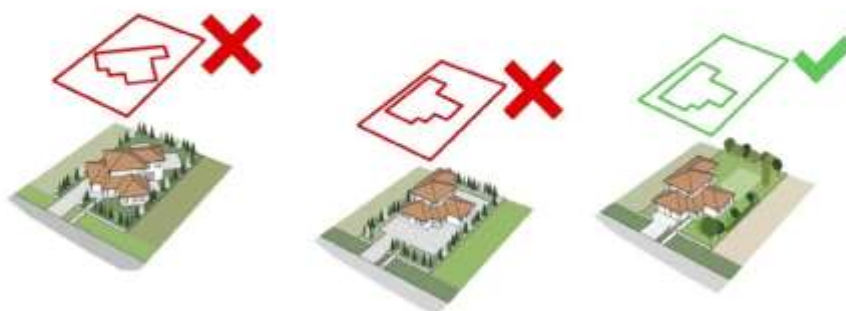
AJÁNLÁSOK AZ ÁTÉPÜLŐ FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZRE

TELEPÍTÉS

Az átépülő falusias településrészen a családi házak telepítése oldal határon álló telken belüli elhelyezkedése az utcára párhuzamos és/vagy merőleges rendszerű.

Az átépülő falusias településrészen nem elfogadható, ha egy ház az utca vonaltól elforgatott rendszerben van telepítve.

A telk közepére való telepítés nem ajánlott, mivel így az épület körül csak a telk teljes körbezárásával alakítható ki védett kert, ami nem kívánatos.

Összefoglaló ajánlás:

Az átépülő falusias településrészen a családi házak telepítése akkor a rendezett, ha a környező beépítést is figyelembe véve az utcával, telk utcafronti részével párhuzamos és/vagy merőleges. Ha épület a telk utcafronti részéhez közelebb épül meg, akkor marad több hely mögötte egy védett kertrész kialakítására.

MAGASSÁG

a falusias lakóterületi településrészen a családi házak magassága közel azonos. Földszint, földszint és tetőtér

Összefoglaló ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal épüljenek, mint környezetükben jellemző. A túl magas házak nem illeszkednek a lakóterületi településrészébe. Felsőszint, kivételesen egyszint eltérés a környezeti adottságokhoz igazodás miatt – az arányosság elvének betartásával – elfogadható lehet.

mellett max. egy emeletesek.

TETŐFORMA

A falusias lakóterületi településrészen lévő családi házak tetőformája változatos.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy tördelt tetőformájú házból álló

utcakép, úgy oda ne egyszerű nyeregtetős épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló tördelt tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül egyszerű tetőformájú épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló egyszerű tetőformájú. Sátor tetős ház modern építészeti megfogalmazása is illeszkedhet a meglévő nyereg és kontyolt tetős környezethez.

Összefoglaló ajánlás:

Új házak építésénél a környező épületek tetőformáit figyelembe vételével lehet illeszkedni a környezethez. A megoldás a hagyományos tető tömegformákra utalásuktól a karakteres tetőszerkezetek újra értelmezéséig terjedhet.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Összefoglaló ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel illeszkednek a környezetükhöz. A túl magas illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a településutcaképebe. Kivételt képezhet kellő széles telkeken, modern épülettömeg esetén az ahhoz igazodó aszimmetrikus, vagy (akár részben lapos) tető, mely az utcaképbe nem próbál hivatkozni. Oromfalas kontyolt és sátozott házak egymás mellettsége heterogén utcaképet eredményez. Ilyen környezetben a közel azonos tetőhajlásszög lehet rendező elv.

A településrészen a családi házak magastetősek, tetőhajlásszögük közel azonos $35-40^\circ$ közötti tetőtér beépítés esetén -45° is gyakori.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

A településrész színvilága változatos, többségében a hasonló, anyag- és színhasználat a jellemző.

Pasztellszínek és vakolt felületek.

Összefoglaló ajánlás:

A településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő tetőfedések homlokzati anyagok nyílászárók építése ajánlott. Nem illeszkedik a településképebe a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemezfedés és burkolat.

KERÍTÉS

A településrészen változatos szerkezeti kialakítású, anyaghasználatú, tömörségű és magasságú kerítések találhatók. Egységes kép nem alakult ki, de az áttört oszlopos – lábazatos kialakítás a leggyakoribb.

Összefoglaló ajánlás:

A településrészen a részben áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások speciális követelményekhez igazoltakban (vagyon védelem, rálátás védelem) lehet indokolt.

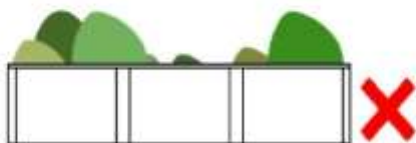
Falszerű kialakítás ez utóbbi esetben sem kívánatos. Ilyenkor tömör fa kerítésbetétes oszlopos kerítés kialakításával oldható a kerítés zártsága.

Áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

Teljesen áttört, drótfonatos kerítés.

A falszerű áttörésmentes kerítések nem elfogadhatók.

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört részzel.

TORNÁCOK

A tornác az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a ház és kert között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak.

Véd az esőtől, hőtől, forróságtól. A régi Földesi házak favázas vagy oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Új épületeinken a szélesített, vagy terasz fedésként használt ilyen külső tér az épület karakterét meghatározza.

A tornácos házak oromzata gyakran volt napsugár motívumos kialakítású.

Összefoglaló ajánlás:

A modern építészetben újra értelmezett tornác a lakóépületek mellett akár a helyi lakosság ellátását szolgáló épületeinken is megjelenhet. Ez továbbra is véd az esőtől, a hőtől árnyékol és az akadálymentesítésben is fontos szerepe lehet. Ez alatt ugyanis fedetten lehet kialakítani az akadálymentes megközelítést biztosító rámpát, mely így azt elrejtve nem uralja az épület homlokzatát.

AJTÓK, ABLAKOK

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta, vagy matt síkűvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton a klimatikus hatások mérséklésére érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos (fehér) és középbarna, oliva zöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata. Védett épületek esetén ettől el lehet térni.

*A tetősíki ablak a tető tömegét nem osztja meg.
A középben felnyíló ablak jó megoldás.*

Funkcióhoz igazodó ajtó és ablak az egészségügyi épületen

Összefoglaló ajánlás:

Lakóépületeken a középben felnyíló ablak a javasolt megoldás. A köz illetve szolgáltató épületeken portál jelleg is dominálhat. A színezés illeszkedjen az épület színvilágához. A redőnyszekrény rejtett kialakítású megoldással a homlokzat egységét erősíti, az ablakok érvényesülése zavartalan.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos, hogy mi az az arc, amit megjelenít. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. Nem javasolt az utca felé garázskapuval fordulni, ha megoldható célszerűbb inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton, ezen túl természetes, (pl. fa) anyaghasználattal, minimális boltív alkalmazásával enyhíthetünk annak erőteljes megjelenésén.

Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok- a kő, téglá, vakolt felületek, faburkolat – részesítendőek előnyben. A magastető héjalására – beleértve az ereszcsendesítőt is – az égett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép alkalmazása javasolt. A pincszintű gépkocsi tároló csak úgy javasolt, ha a lehajtó rámpa nem közvetlenül az utcáról indul. Az épület fő tömege melletti lehajtó már kevésbé zavaró.

Az egységes festett homlokzat és a nyílászárók fehér színű keretezése, annak hangsúlyozása, a szintén fehér oszlopok harmóniát teremtenek a homlokzaton.

Az egységes vakolt, pasztellszínű homlokzati jellegét jól egészíti ki a száraz kapualj fölötti téglaburkolat.

Összefoglaló ajánlás:

Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok- a kő, téglá, vakolt felületek, faburkolat – részesítendőek előnyben. A magastető héjalása – beleértve az ereszcsendesítőt is – az égett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet. Modern, mai kortárs építészeti megoldások a hasonlóan modern, korszerű építőanyagok (pl. fémlemez, prefa) beépítését is lehetővé teszik.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítő elemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre.

Az épület karakterét hangsúlyos részlet, az ablakok összefogott keretezése adja.

A sarokablakok és tornác közoszlopa és az íves nyitott térelhatároló elemek adják az épület karakterét.

Összefoglaló ajánlások:

Az épület utcai harmóniájának biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez.

KERÍTÉSEK

Az új építésű részeken változatos anyaghasználattal találkozunk kő tartóoszloptól kezdve a tégláig, a legtöbb esetben fa köztés elemekkel vegyítve. Jó példái annak, hogy a hagyományos mellett megérnek a modern anyagok, kialakítások is.

Az áttört kerítés mögött jól látszik az előkert és az épület homlokzata.

A kerítéskapu kialakításakor hangsúlyozzuk a belépés helyét, de kerüljük a túlzottan hívalkodó bejárat kialakítást.

Összefoglaló ajánlás:

A kerítések kialakítása során át lehet venni a lakóépületeknél is alkalmazott anyagokat, színeket. Így még inkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el.

A kerítéskapu kialakításakor hangsúlyozható a belépés helye, de kerüljük a túlzottan hívalkodó bejárat kialakítást. A falszerű kialakítás kerülendő.

KERTEK

Az átépülő, falusias településrészen is fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a környezetbe. A környezetbe illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. Az épülettömeg követi a háttérnövényzet szerkezetét, kertje követi a jellegzetes szegélyvonalakat, takarja a burkolt felületek látványát. Az épület részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást. A kert maga az a tér, ami körülveszi az épületet, az a terület a ház és a közterület között, ami bár kültéri, mégis csak az ott lakók használják. Az otthonnak az a része, ahol a természettel érintkezhet az ember. Ezért nagyon fontos az épület tervezése, alakítása során tudatosítani, hogy a kert és a ház együtt létezik, együtt él, és a megfelelő kert kapcsolat kialakítása ugyanolyan súlyú feladat, mint a tervezés többi fázisa.

A kert használatát, „helyégeit” is ugyanúgy meg kell tervezni akár az épületét. Az újonnan kialakított építési telkeken a tervezés különösen fontos, épületenként jelentősen változhat az illeszkedő kertépítészeti kialakítás. Ne csak az épületet, hanem lehetőség szerint terveztessük meg kertünket szakemberrel. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra.

A kert funkciói kapcsolódnak az épületrészekhez. Vegyük figyelembe azonban, hogy a kertben minden tevékenységhez nagyobb teret igénylünk, ne zsúfoljuk tele funkciókkal. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére.

A garázst lehetőleg az épületekben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a környezet látványát egy újabb építmény. A kertben pergola kerti építmény alakítható ki. Anyaga fém vagy favázás legyen. Kerüljük a túlzottan hangsúlyos, nehéz szerkezeti kialakítást. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk legyen harmóniába az épület színeivel, formavilágával.

A kertben megjelenő dús növényzet a meleg nyarakon árnyékoló funkciója mellett egy természet közeli állapotot teremt. Ezért építkezéskor még a tervezés során érdemes végiggondolni, hogy mi az, amit a meglévő növényzetből meg lehet menteni, és ezt szem előtt tartva kialakítani a leendő épületet vagy épületrészt.

Összefoglaló ajánlás:

A kert és a épület harmóniája ugyanolyan fontos, mint a kerítés és az épületé. A növényzet ne takarja el túlzottan az utcaképből megjelenő épületet, hagyjuk látszani a kertet. A kerti bútorok, építmények (fő) épülettel azonos anyaghasználata, színezése a burkoló felületek anyagválasztása rendezet, telek megjelenést biztosít.

UTCÁK, TEREK

Közterületek településképi útmutatója

Az épületek, kerítések az utca szerves részét képezik, határolják, annak terét, tükrözik az adott utcára, településrésze jellemző beépítési módot, a kialakult homlokzatmagasságokat, építési hagyományokat. A közterületeken megfigyelhetjük a jellemző vízvezetési megoldásokat is (például

füvesített árkok), melyek az utcaképben vizuálisan is mind mind érvényre jutnak. A település központ településrészen, a lakóépületek oldalhatáron álló, a középületek szabadon álló az épülő falusias részeken, az oldalhatáron álló a jellemző.

Pavilont elhelyezni csak a helyi építési szabályzat szerint lehetséges. Mivel erről a szabályzat nem rendelkezik, ezért ennek illeszkedési kérdéseit csak akkor tartalmazza majd a kézikönyv, ha ennek szükségességéről az építési szabályzat rendelkezik.

Összefoglaló ajánlás:

A településrész utcáira is jellemző a széles útterület melyet változó intenzitású növényzet szegélyez. Nyáron a növényzettől takart az épületek látványa. Ezt a karaktert megőrizni és fejleszteni javasolt. A közterületek fejlesztésekor is alkalmazkodjunk a meglévő beépítési adottságokhoz, az utcakeresztmetszetekhez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. Elsődleges szempont közérdek, hogy ne alakuljon ki zavaros utca- és településképe. Ezért legyünk tekintettel a kialakult (illetve kialakításra tervezett) épített környezetre, az arányos illeszkedésre.

AJÁNLÁSOK BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET ÉS A BEÉKELŐDŐ IPARI ÉS MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLETEK (MAJOROK) TELEPÜLÉSRÉSZRE

A külterület tájvédelemmel érintett területein, egyéb településrészein – gyümölcsös, szántó, erdőművelésű területek – a beépítésre nem szánt jelleg dominál. Ezt csak a beékelődő ipari és mezőgazdasági üzemi területek bontják meg. A beépítésre nem szánt jelleg megtartása érdekében építési beavatkozások esetén a tájba illesztés, tájkarakter megóvása az elsődleges szempont. Ez a növénytakaró funkciójú zöldterületek elsődlegességét jelenti az épített környezet elemeivel (épületeivel, műtárgyaival) szemben. A tájba illesztés ezért a nem védett területeken is elsődleges szempont. Tájvédelemmel érintett területeken a védett terület kezelési terve szerint, az abban foglaltakat betartva őrizhetjük meg a tájkaraktert. Ebbe beletartoznak az ott elhelyezhető tanyák, állattartó épületek tájba illesztési feladatai is. Fontos a természetes anyaghasználat, a kevés, világos szín, a horizontális épületkialakítás viszonylag alacsony hajlású tetőszerkezettel. Ha kerítés szükséges, akkor fa, illetve fonott ágas kerítés javasolt.

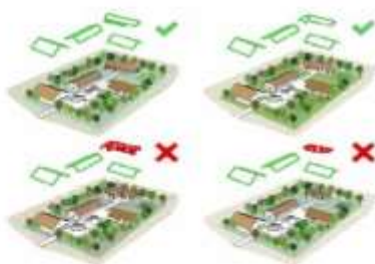
A tájvédelemmel érintett területeken nem javasolt hírközlési és egyéb torony jellegű építmény elhelyezése, de a felszín feletti tartóoszlopokon vezetett elektromos hálózat sem. Az épületek telepek éjszakai megvilágítása a talaj felé irányuljon a fényszennyezés kiküszöbölésére.

TETŐFORMA LAKÓÉPÜLETEK IRODA ÉS NEM TERMELŐ FUNKCIÓJÚ ÉPÜLETEK

Ajánlások:

Földes gazdasági-ipari területein, majorjain és tanyáin csak nyeregtetős tetőforma javasolt, mely a funkcióhoz igazítottan nyeregtetős (oldal) szárnyakat is tartalmazhat. A tornácosan kialakított épülettel a hagyomány is tovább vihető.

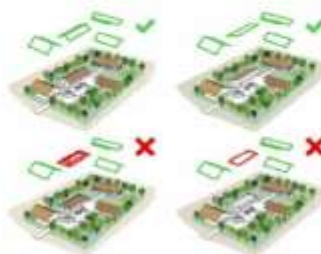
A túlságosan tördelt vagy manzárdtetős tetőforma azonban nem illeszkedik a tájképbe.

TETŐFORMA GAZDASÁGI ÜZEMI ÉPÜLETEK

Ajánlások:

A településrész gazdasági-ipari területein, majorjain és tanyáin a nyeregtetős és fél nyeregtetős tetőforma javasolt, lapos tető vagy manzárdtetős tetőforma általában nem illeszkedik a tájképbe. Lapos, részben lapostető az illeszkedési elvek fennállása esetén alkalmazható megoldás. A tetőhajlásszög igazodhat a szerkezeti tartóváz adottságaihoz, de az ne legyen 45° – nál meredekebb.

TELEPÍTÉS

Földes majorjait és tanyáit különálló épületek alkotják, melyeket fák határolnak

Különálló – pavilonos – épület elhelyezés rendezett telekhasználatot

A tömbösített elrendezés nem javasolt.

Ajánlások:

A külterületeken, a telken található gazdasági, pl. termelő és tároló szociális és lakó funkciójú összevonása nem javasolható, ha azt a technológia nem indokolja.

Pavilonos elrendezés javasolt. A major, az ipari terület a tanyalakó, illetve nem termelő funkciójú épületei a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedhet a külterületi tájba. Ennek elérése érdekében elsődleges szempont legyen a tájkarakter megőrzése, a növénytakaró zöldfelületek elsődlegessége az épített környezettel szemben.

A külterületeken kiemelkedően fontos a szélvédelem, ezért a külterületi épületeket védendő sok fa telepítése szükséges, a kevés fa nem tudja ezt a szerepet betölteni. Egyben ez így biztosítani tudja a tájba illeszkedést, a tájkarakter megőrzését.

JÓ PÉLDÁK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

6

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása)

Szolgáltató funkciójú (piac) épület

A piac oromfalas épülete két oldalszárnyal csatlakozik a szomszédos beépítésekhez. A domináns tömör felületek egységes szín és anyaghasználat és a portálok adja az épület utcai karakterét. Az előkert nélküli elhelyezés, a beépítési magasság, a színhasználat illeszkedik a település központi karakterhez.

Népi lakóház és gazdasági épület

A hagyományörzés jó példája az épület. Felújítva, modernizálva megfelel a mai lakhatási elvárásoknak is. A fő épület, a kapu motívum és a melléképület egymással összhangban van, melyek arányaiban is szépek. A homlokzati arányok, részletek humanussá, szerethetővé teszik az épületegyüttest. Összességében sugárzik róla az építészeti rend.

Szolgáltató funkciójú (Posta) épület

A posta épülete kísérlet arra, hogy a hagyományos a modernizáció egyensúlyának megteremtésével kedvező, de hangsúlyos utcaképi épületet hogyan lehet elérni, megvalósítani.

A bejárati és oldalsó oromfalak visszaidézik a polgári (népi) épületek örökségét.

A téglacsipkés oromszegély, az osztópárkány karakteressé teszi az épületet, és részleteiben is szépségét adja a homlokzatnak. A ház érdekessége még a téglahomlokzati színnel azonos kezelése, mely, az egyszínű (fehér, vagy sárga) lakóházak örökségére utalás.

A belső udvari szárny rakodó funkcióját modern tornáccal oldották meg, mely szintén a hagyomány és a modern közötti kapcsolatot fejezi ki.

Egészségügyi funkciójú épület

Az örökség tipikus példája a sarkon álló épület. Előkert nélküli, utcával párhuzamos gerincű tetővel, nagy belmagassággal és hosszúkás ablakokkal. A tető párkányának díszítése szintén jellegzetes. Eredeti formájában történt megőrzése követhető példa. A bővítés tiszteletben tarja az eredeti épületet, annak utcaképi megjelenését. Könnyűszerkezetes nyaktaggal bővül, így a két épületrész külön – külön érvényesül. A színezés a tömegarány, a tetőhajlásszög azonos mindkét épületrészen. Így az arányos illeszkedés elve megvalósul, a hasonló karakterek erősítik az utcakép egységét.

Középületek - közterületek

A füvesített illetve burkolt esővíz elvezető árok hozzájárulnak az utcakép kedvező alakításához, rendezettséget biztosítanak.

A gondozott növényzet, árok ritmusa a zöldfelülettel együtt kellemes utcaképi színfoltok. Hozzájárulnak az élhető, szerethető település érzéséhez.

Lakóépületek és kerítések

Az oszlopos, lábazatos, részben áttört kerítések különböző anyaghasználattal készülhetnek. A nem túl magas kialakítás és a természetes fabetét illik a településképbbe. A jelentősebben áttört kovácsolt vaskerítés teljesen látni engedi az előkertet és a lakóépületet. A kerítés és az épület hasonló anyaghasználata, színezése elősegíti az illeszkedést. Az épületek zártabb fabetétes kialakítás esetén megbújnak a háttérben, de egyszerűnek mondható tömegük és a kontyolt tető érvényesül az utcaképbbe.

JÓ PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK **7**

Az utcaképhez a hiteletablák, reklámfelületek, cégek és gépészeti berendezések is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy növényzet. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképhez illőnek kell lennie. Épületeink megjelenését befolyásolják még a gépészeti elemek (klíma és szellőző berendezés, napelemek, stb.)

Földes településközpont településrész területén elsősorban igényes reklámhordozó helyezhető el. Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat. A gépészeti elemeket takartan, a napelemeket a tetősíkra illetlenül javasolt elhelyezni.

Az egységesen megtervezett reklámhordozók egymást kiegészítik úgy, hogy az utcaképnek is előnyére válik.

IMPRESSZUM

FÖLDES NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.foldes.hu

4177 Földes, Karácsony S. tér 5.

Tel: (54) 531-000

Email: foldes.ph@gmail.com

Polgármester: Jeneiné dr. Egri Izabella

Jegyző: Dr. Vinczéné Kiss Marianna

Aljegyző: Dr. Polgárné dr. Katona Gabriella

mb. települési főépítész: Földesi Zoltán okl. építészmérnök

Kézikönyvet összeállította: Földesi Zoltán

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Földes, településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat – Kőszeghy Attila – 2008

www.foldes.hu

Építészeti útmutató ábrái: LECHNER Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

A kézikönyvben felhasználásra került a Magyarországhely minta arculati kézikönyv egyes szövegbetétjei.

Földes, 2017.08.